

Ranana Dine
Sarah Zager

A Sabbath of the Land for You: Shemita, Ethics, and Jewish Philosophy
Class Session: Labor and Economic Justice

Shemita and the Ideal of Poverty

Deuteronomy 15:1-15	דברים 15:1-15
<p>If, however, there is a needy person among you, one of your kinsmen in any of your settlements in the land that the LORD your God is giving you, do not harden your heart and shut your hand against your needy kinsman.</p>	<p>כִּי־יִהְיֶה־בְּךָ אֶבְיֹן מֵאַחַד אֶחָיֶךָ בְּאַרְצֶךָ אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ לֹא תִאֲמָץ אֶת־לִבְּךָ וְלֹא תִקְפֹּץ אֶת־יָדְךָ מֵאֶחָיֶךָ הָאֶבְיֹן:</p>
<p>Rather, you must open your hand and lend him sufficient for whatever he needs.</p>	<p>כִּי־פָתַח תִּפְתַּח אֶת־יָדְךָ לוֹ וְהֵעֵבֵט תֵּעָבִיטְנוּ דַי מִחֹסְרוֹ אֲשֶׁר יִחְסַר לוֹ:</p>
<p>Beware lest you harbor the base thought, "The seventh year, the year of remission, is approaching," so that you are mean to your needy kinsman and give him nothing. He will cry out to the LORD against you, and you will incur guilt.</p>	<p>הֲשֹׁמֵר לֵךְ פֶּן־יִהְיֶה דְבַר עִם־לִבְּךָ בְּלִיעַל לֵאמֹר קָרְבָה שְׁנַת־הַשְּׁבִיעִי שְׁנַת הַשְּׁמִטָּה וְרָעָה עֵינֶיךָ בְּאֶחָיֶךָ הָאֶבְיֹן וְלֹא תִתֵּן לוֹ וְקָרָא עָלֶיךָ אֱלֹהֵי הַיְהוָה וְהָיָה בְּךָ חָטָא:</p>
<p>Give to him readily and have no regrets when you do so, for in return the LORD your God will bless you in all your efforts and in all your undertakings.</p>	<p>נָתַן תִּתֵּן לוֹ וְלֹא־יִרְעַע לִבְּךָ בְּתַתֵּךְ לוֹ כִּי בְגִלְלִי הִדְבַר הַזֶּה יִבְרַכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־מַעֲשֶׂיךָ וּבְכָל מַשְׁלַח יָדְךָ:</p>
<p>For there will never cease to be needy ones in your land, which is why I command you: open your hand to the poor and needy kinsman in your land.</p>	<p>כִּי לֹא־יִחַדֵּל אֶבְיֹן מִקְרֵב הָאָרֶץ עַל־כֵּן אֶנְכִּי מְצַוֶּה לֵאמֹר פָּתַח תִּפְתַּח אֶת־יָדְךָ לְאֶחָיֶךָ לְעֵנֶיךָ וְלֹא־יִנָּה בְּאַרְצֶךָ: {ס}</p>
<p>If a fellow Hebrew, man or woman, is sold to you, he shall serve you six years, and in the seventh year you shall set him free.</p>	<p>כִּי־יִמְכַר לְךָ אֶחָיֶךָ הָעִבְרִי אוֹ הָעִבְרִיָּה וְעַבְדָּה יָשָׁב שָׁנִים וּבִשְׁנַת הַשְּׁבִיעִית תִּשְׁלַחְתֶּנּוּ חֲפָשִׁי מֵעִמָּךְ:</p>
<p>When you set him free, do not let him go empty-handed:</p>	<p>וְכִי־תִשְׁלַחְתֶּנּוּ חֲפָשִׁי מֵעִמָּךְ לֹא תִשְׁלַחְתֶּנּוּ רִיקָם:</p>
<p>Furnish him out of the flock, threshing floor, and vat, with which the LORD your God has blessed you.</p>	<p>הַעֲנִיךָ תַעֲנִיךָ לוֹ מִצֹּאֲנֶה וּמִמְגָרָה וּמִיִּקְבֵה אֲשֶׁר בְּרַכָּה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ תִתֵּן־לוֹ:</p>

Model One: Halakhic Responses to Poverty

Iggeret HaMusar - Yisrael Salanter

For an illustration, in our district, praise to the Almighty, the injunction to abstain from non-kosher meat is naturally implanted within the souls of Israel. So strong is this proclivity that no one has to force his nature and desire to abstain from non-kosher meat—it is foreign to him. There is no kosher butcher who would not consult a competent, halakhic authority concerning the status of any questionable meat. Even if his inquiry would cause him a significant loss, the fear of Hashem is within him—in his nature and his ways. This generates the attitude: ‘God forbid that I should do evil and deceive my fellow Jews.’

However, in the multitude of our sinful business dealings, we find just the opposite. Most people do not seek advice concerning a suspicion of stealing from their fellow. Oftentimes they oppress victims, even before legal claims are fairly evaluated. Some people, even after legal decisions are made, execute deceptive or strong-arm tactics. Doesn't the Torah view all these things equally? All of them are classified as transgressions, according to the Torah and its judgments. Thus, whether concerned [the Torah injunctions pertaining to non-kosher meat] like: ‘You shall not eat the flesh of an animal torn in the field,’ (Exod. 22:30) and ‘You shall not eat any carcass’ (Deut. 14:21) or... ‘You shall not oppress your fellow and you shall not steal’ (Lev. 19:13)—all of these are equally transgressions of the Torah [and must be stringently observed].

It is naturally ingrained in the soul of Israel that all non-kosher meat is forbidden to him; whatever meat is declared non-kosher by a halachic authority—he will distance himself

בדומה במחוזותינו אלו, תהלה לאל אסורי נבלות וטרפות ודומיהם מטבועים בנפשות הישראלים, עד אשר לא יצרך שום איש לאכף טבעו ותאנותו להתרחק מהם, כי המה לו לזר. הלא לא יעלה חלילה על לב שום אחד ממוכרי בשר כשר, להתרפות מלדרש אצל המורה צדק, במצאו שום דבר שיש בו חשש טרפות באברים הפנימים, עם היות לו לפעמים בענין כזה הפסד מרבה, מורא שמים עליו בטבעו והרגלו, חלילה לו מרשע, להכשיל את ישראל:

ואולם בעונותינו הרבים, במשא ומתן הוא בהפך, רב בני אדם לא ידרשו על חשש גזל ועשק מעצמם. טרם יתבענו חברו, ומתם אשר גם אחר התביעה יעשה תחבולות מרמה או יעז. והלא בתורה הכל שונה, זה לא תעשה וזה לא תעשה, כפי ענין התורה ומשפטיה, ובשר בשדה טרפה לא תאכלו, לא תאכל כל נבלה, או לא תעשק את רעהו, ולא תגזל, ודומיהם. וכמו שהטבע בנפש הישראלים, שכל מיני טרפות שונים אצלו, וכל אשר יורה המורה כי הוא טרפה מרחק אצלו וכתורה יעשה, פן בממון, הלא כל מה שעל פי התורה שיהי לחברו הוי גזל ועובר בלא תגזל. ואנחנו רואים שבעונותינו הרבים אפלו הלומדים וכמעט גם הישראלים, אינם נזהרים כפיאות בלא תעשה הלזו, אשר יום הכפורים וגם המיתה אינם מכפרים עליה:

<p>from it and conduct himself only according to the Torah. So, too, in money matters—whatever the Torah classifies as belonging to one’s fellow, if someone else besides the owner has it, this is stealing, and he transgresses ‘you shall not steal.’ We see, in the multitude of our transgressions, than even the scholars, as well as nearly the God-fearing people, are not careful to refrain from this sin. And, yet, so serious is this transgression that Yom Kippur, and even death, do not grant atonement.</p> <p>Yet, if a man will direct his heart and soul to learn in-depth the laws germane to business matters from the Talmud and the halachic authorities - each person according to his ability - a character transformation will take place. If the focus of his study is to internalize the knowledge of the forbidden and the permitted, then his study will be particularly effective to guard him from stealing. Even if at first he is unable to desist from all infringements of stealing, he should not despair - for this is due to the strong desire to steal, as well as the prevalent practices of society. He should know with certainty how great is the power of Mussar, that slowly a vast acquisition of knowledge and new habits will take root in his soul. Eventually, questions concerning kashrus and questions concerning stealing will be equally important in his eyes.</p>	<p>אָכּוּ אִם יְשִׁים הָאָדָם לְבוּ וּנְפָשׁוּ, לְלַמֵּד הַהֲלָכוֹת הַשְּׂיִכּוֹת לְמִמּוֹן בְּעִיּוֹן, גְּמָרָא וּפּוֹסְקִים אִישׁ לְפִי עֶרְפוֹ, וּבִפְרֹט אִם הַמְרָקוֹ יִהְיֶה עַל תְּכוּנַת אֶסוּר וְהֵתֵר, לִידְעָ אִיךָ לְהַשְׁתַּמֵּר מִגְזוּל, (אִף אִם לֹא יִקְרָם בַּתְּחִלָּה, כִּי הַתְּאֻנָּה רַבָּה בְּזֶה, וְגַם רְחוּק הַדְּבָר מִהַרְגֵּל הַמְדִינִי), מָה רַב כְּחֵה לְהַשְׁרִישׁ לְאֵט לְאֵט קוֹנֵן רַב בְּנַפְשׁ, עַד אֲשֶׁר יִהְיֶה שְׂוָה בְּעִינָיו שְׂאֵלוֹת אֶסוּר וְהֵתֵר וְשְׂאֵלוֹת הַשְּׂיִכּוֹת לְמִמּוֹן. כֵּן אִם הָאָדָם נִכְשֵׁל רְחֻמָּנָא לְצַלֵּן בְּעֵבְרָה אֲשֶׁר אֵין הָעוֹלָם רְגִילִין בָּהּ, כְּמוֹ בְּנֵאוּף וְכִיּוֹצֵא, כְּמֵאמְרָם ז"ל מֵעוֹטָן בְּעֵרִיּוֹת, וְתִקְרָף עָלָיו יֵצְרוּ שְׁנַעֲשֵׂה לּוֹ פְּהֵתֵר רְחֻמָּנָא לְצַלֵּן, עִקְר רְכוּאָתוֹ (לְבַד הַתְּבוּנָנוּת הַיְרָאָה וְהַמּוֹסָר מֵאֲגָדוֹת וּמִדְרָשֵׁי חֻכְמִינוּ ז"ל וְסִפְרֵי מוֹסָר הַשְּׂיִכּוֹת לְזֶה), הוּא לְמוּד הַהֲלָכוֹת הַשְּׂיִכּוֹת לְזֶה בְּעִיּוֹן, וּבִפְרֹט עַל מְנַת לְעִשׂוֹת, זֹאת תִּתֵּן פְּרִיָּה לְאֵט לְאֵט, לְתַת עֵז בְּנַפְשׁ לְהַשְׁמֵר מֵעַט מִשְׂאוּל תְּחִיתִית, לְכָל הַפְּחוֹת מְלַעֲשׂוֹת אֵת הָעֵבְרָה בְּבַחֲיִנַת לְהַכְעִיס *), עַד אֲשֶׁר תּוּכַל תֵּת כְּחֵה, עַל יְדֵי עֶסֶק רַב בְּהֲלָכוֹת הַשְּׂיִכּוֹת לְהַעֲבֵרוֹת הַרְגִילוֹת, לְקַנּוֹת טְבַע אַחֵר, לְבַל יַעֲלֶה עַל לֵב לְעַבֵּר עָלֵיהֶם גַּם אִם יִכְבֵּד הַדְּבָר:</p>
--	--

Model Two: Infinite Debt

<p>Mishnah Bava Metzia 7:1 If one hired laborers and told them to work early or to work late, he has no right to compel them to do so where the custom is not to work early or not to work late. In a</p>	<p>משנה בבבא מציעה 7:1 השוכר את הפועלים ואמר להם להשכים ולהעריב, מקום שנהגו שלא להשכים ושלא להעריב, אינו רשאי לכופן. מקום שנהגו לזון,</p>
--	--

<p>place where the custom is to give them their food he should give it to them, and where the custom is to provide them with sweet food, he must give it to them. Everything should follow local custom. It once happened that Rabbi Yochanan ben Mattia said to his son: "Go and hire laborers for us". He went and struck a deal to provide them with food. When he came to his father, his father said to him, "My son, even if you make them a banquet like Solomon's in his time you will not have fulfilled your obligation to them. For they are sons of Abraham, Isaac and Jacob. But, rather, before they begin to work go and say to them, "On condition that I am not bound to give you more than bread and beans only." Rabban Shimon ben Gamaliel says: "It was not necessary to speak thus, for everything should follow local use."</p>	<p>זוין. לספק במתיקה, יספק. הכל כמנהג המדינה. מעשה ברבי יוחנן בן מתתיהו שאמר לבנו, צא שחר לנו פועלים. הלך ופסק להם מזונות. וכשבא אצל אביו, אמר לו, בני, אפלו אם אתה עושה להם כסעדת שלמה בשעתו, לא יצאת ידי חובתך עמך, שהו בני אברהם יצחק ויעקב. אלא עד שלא יתחילו במלאכה צא ואמר להם, על מנת שאין לכם עלי אלא פת וקטנית בלבד. רבן שמעון בן גמליאל אומר, לא הנה צריך לומר, הכל כמנהג המדינה:</p>
--	---

Emmanuel Levinas, "Judaism and Revolution" in *Nine Talmudic Readings* (commenting on Mishna Bava Metzia 7:1):

Here are some indications as to the extent of the other man's right: it is practically an infinite right. Even if I had the treasures of King Solomon at my disposal, I still would not be able to fulfill my obligations. Of course, the Mishna does qualify this. In question is the other man, who descends from Abraham, Isaac, and Jacob... The descendants of Abraham, Isaac, and Jacob are human beings who are no longer childlike. Before a self-conscious humanity, no longer in need of being educated, our duties are limitless. Workers belong to this perfected humanity, despite the inferiority of their condition and the coarseness of their profession. (98)

Model Three: Systemic Justice

Mishnah Gittin 4:3	משנה גיטין ד:ג
<p>A widow is not paid from the property of orphans except if she takes an oath [that she has not already received part of her <i>ketubah</i>]. The courts were reluctant to administer the oath, and so Rabban Gamliel the Elder established that she should take any vow that the orphans wanted, and then collect her <i>ketubah</i>. And witnesses sign a <i>get</i> because of <i>tikkun olam</i>. Hillel established <i>prozbul</i> because of <i>tikkun olam</i>.</p>	<p>אין אלמנה נפרעת מנכסי יתומים אלא בשבועה. נמנעו מלהשביעה. התקין רבן גמליאל הזקן שתהא נודרת ליתומים כל מה שירצו וגובה כתובתה. העדים חותמין על הגט מפני תיקון העולם. הלל התקין פרוזבול מפני תיקון העולם:</p>

Mishnah Shevi'it 10:3	משנה שביעית יג
<p>The <i>Prozbul</i> is not suspended [because of <i>shemittah</i>]. This is one of the things that Hillel the Elder established, when he saw that people were reluctant to lend to one another, and that they were violating what is written (Deut. 15:9) “Beware lest you harbor the base thought, “The seventh year, the year of remission, is approaching,” so that you are mean to your needy kinsman and give him nothing. He will cry out to the LORD against you, and you will incur guilt.” Therefore, Hillel establishes the <i>Prozbul</i>.</p>	<p>פְּרוֹזְבוּל, אֵינוֹ מְשֻׁמָּט. זֶה אֶחָד מִן הַדְּבָרִים שֶׁהִתְקִין הֵלֵל הַזֶּקֶן, כְּשֶׁרָאָה שֶׁנִּמְנְעוּ הָעָם מִלְהַלוֹת זֶה אֶת זֶה וְעוֹבְרִין עַל מֵה שֶׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה (דְּבָרִים טו) הַשָּׁמֶר לֵךְ פֶּן יִהְיֶה דְבָר עִם לִבְךָ בְּלִיעַל וְגו', הִתְקִין הֵלֵל לְפְרוֹזְבוּל:</p>

R. Jill Jacobs *There Shall Be No Needy*

With the invention of *prozbul*, Hillel directly overturns a biblical law. Given that the Torah specifically forbids potential creditors from refusing to make loans in the year preceding the *sh'mittah* year we might expect Hillel to respond to the widespread disregard for this prohibition by castigating his community for their sins. Instead, Hillel, perhaps recognizing that the entire system of lending and borrowing is at risk, devises a legal loophole that allows for the technical observance of the *sh'mittah* year while also protecting lenders from losing money as a result of this biblical institution.

In all of these Mishnaic cases [= the ones listed in M. Gittin (S.Z.)], we might translate *mipnei tikkun ha'olam* as ‘for the sake of the preservation of the system as a whole.’ Within the Mishnah, this phrase is invoked in response to situations in which a particular legal detail threatens to cause the breakdown of an entire system (33-4).